

פרפראות

פאר

פרשת תזריע מצורע תש"פ

איך ניתז

לזכות בחיים

בזכות שמירת

הלשון

פרפראות פאר

איך ניתן לזכות בחיים בזכות שמירת הלשון

עמוד י'

עמוד א מפתח נושאים פרשת תזריע מצורע תש"פ

עמוד ז

ביאור במ"ש קיים הילד הזה, ויקרא שמו
בישראל, וכשם שנכנס לברית
וצאצאיו חתם באות ברית קודש רמזים בר"ת
למנהגי הברית
יש לכוין בעת בכיית התינוק בזמן המילה,
מבעל הכלי יקר
איך אמר באבי הילד שמיום השמיני ירצה
דמו

עמוד ח

מי הוא בעל ברית המילה, אשר שש לעשות
צדק, ומהו ומשכורתו כפולה

עמוד ט

איך ניתן לזכות בחיים בזכות שמירת הלשון
מה התכוון ר' ינאי במ"ש ולא הייתי יודע
כמה הוא פשוט

עמוד י

לשון הרע מביא צרעת והעניות שקולה כצרעת
ה' פעמים כתיב תורת בפי צרעת שכל האומר
לשוה"ר עובר על ה' תורות

עמוד יא

הקושיות שיש להקשות בפסוקים
ביאור הקושיות ע"י מעשה שהיה

עמוד יב

ביאור במה שמברכים להכניסו בבריתו של
א"א בעתו ובזמנו
ביאור הכתוב לשונך מרע ושפתיך
מדבר מרמה בדרך צחות

עמוד ב

הלל ידע שאין זה מתוך ביתו מכיון ששמע
קול צווחה
בזכר שמחים יותר כי לא יהיה לו צער לידה
מהרש"א
בתר עניא אזלא עניותא ביאור בדרך צחות

עמוד ג

נגעי הגוף באים מהתגברות היסודות אש רוח
מים עפר
ז' מיני נגעים הם כנגד ז' מיני עבירות ביאור
המהרש"א

עמוד ד

עניני מילה

אליהו מלאך הברית הנה שלך לפניך ביאור
ע"ד הבני יששכר

שש אנכי על "אמרתך" ביאור נאה בלשון
"אמרתך" דקאי אמילה

עמוד ה

לפ"ז י"ל טעם נאה לכך שאומרים שמע
ישראל קודם המילה
ביאור נוסף לכך ש"אמרתך" קאי אמילה
אשר קידש ידיד מבטן ארבע שיטות בביאור
מי הוא ידיד

עמוד ו

על כן בשכר זאת איך אפשר לבקש שכר על
קיום מצוה

הלל ידע שאין זה מתוך ביתו מכיון ששמע קול צווחה

איתא בגמרא (ברכות ס ע"א) **מעשה** בהלל הזקן שהיה בא בדרך ושמע קול צווחה בעיר, אמר, **מובטח אני שאין זה בתוך ביתי**.

בספר **עולת אהרון**, שנתחבר ע"י קדמון ממדינת פולין ה"ה הר"ר **אהרון זעליג בן הר"ר יואל פייביש**, והודפס בשנת תצ"ג,

כתב, וצריך ביאור, במה היה הלל מובטח,

דאין לומר דעל שהיה צדיק בזה היה מובטח, זהו וודאי אינו דלא יתכן שצדיק כמו הלל יאמר לעין כל שהוא צדיק, דיהללך זר ולא פ"ך כתיב, (משלי כ"ז ב'),

ועוד קשה במה שאמר ושמע קול צווחה זהו כפול לכאורה דהיינו קול והיינו צווחה, ולמה לי לתרווייהו,

ביאור העולת אהרון "צווחה" הוא טמא טמא יקרא

וכ"כ בעולת אהרון, ונלענ"ד, עפ"י הא דאיתא (ברכות י"ז ע"ב) **כתיב** (תהלים קמ"ד י"ד) "אלופינו מסבלים אין פרץ ואין יוצאת ואין צוחה ברחובותינו", **ואין צוחה** - שלא תהא סיעתנו כסיעתו של אלישע שיצא ממנו גחזי,

כתבו התוספות (ד"ה צוחה זה גחזי), שהיה מצורע **וכתיב ביה** (ויקרא י"ג מ"ה) "והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא" **טמא טמא יקרא היינו צוחה**. עכ"ל התוספות,

והנה זהו נודע דעל גסות רוח נגעים באים כמ"ש (ערכין ט"ז ע"א), וגם זהו נודע דבית הלל היו ענוים ביותר, כמ"ש ב-(עירובין י"ג ע"ב),

ובזה א"ש דזה שאמר שהלל בא בדרך ושמע קול צווחה, היינו קול של צווחה, דהיינו של מצורע דכתיב **טמא טמא יקרא והיינו צווחה**, ואמר הלל מובטח אני שאין זה בתוך ביתי, שבית הלל היו ענוים ביותר, ובוודאי לא יבוא עליהם צרעת, כנ"ל. עכ"ל

* * * * *

בזכר שמחים יותר כי לא יהיה לו צער לידה מהרש"א

כתיב (ויקרא י"ב ב') "דבר אל בני ישראל לאמר, אשה כי תזריע וילדה זכר, וטמאה **שבעת ימים**", "ואם נקבה תלד, וטמאה **שבועים**",

איתא בגמרא (נדה ל"א ע"ב), מפני מה אמרה תורה זכר לשבעה ונקבה לארבעה עשר, זכר שהכל שמחים בו מתחרטת משבועתה לשבעה ימים, נקבה שהכל עצבים בה מתחרטת לארבעה עשר, ע"כ,

כתב המהרש"א (נדה ל"א ע"ב), זכר שהכל שמחים בו לשבעה, יש לפרש, כיון שקללת האשה הוא צער לידה, כמ"ש **בעצב תלדי בנים**,

לפיכך, בנולד זכר הכל שמחים שלא יהיה לו זה הצער ומתחרטת לשבעה, נקבה שהכל עצבים, שיהיה גם לה צער לידה מתחרטת ל"ד, ודו"ק, עכ"ל המהרש"א.

* * * * *

בתר עניא אזלא עניותא ביאור בדרך צחות

מביכורים ילפינן בתר עניא אזלא עניותא

כתיב (מלכים ב' פרק ד' מ"ב הפטרת פרשת תזריע) "ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלקים לחם **ביכורים** עשרים לחם שעורים וכרמל בצקלונו",

איתא בגמרא, (בבא קמא צ"ב ע"א) אמר ליה רבא לרבה בר מרי, מנא הא מילתא דאמרי אינשי **בתר עניא אזלא עניותא**,

אמר ליה, דתנן **עשירים מביאין ביכורים** בקלותות של זהב ושל כסף, ועניים בסלי נצרים של ערבה קלופה, **הסלים והביכורים נותנים לכהנים**, ע"כ,

מבואר, דמביכורים ילפינן בתר עניא אזלא עניותא

כ"כ מצינו בביכורים בתר עניא אזלא עניותא

איתא בגמרא (כתובות ק"ה ע"ב) רב ענן, אייתי ליה ההוא גברא, כנתא דגילדני דבי גילי, (הביא לו אדם דגים קטנים), אמר ליה מאי עבידתך, אמר ליה דינא אית לי, **לא קביל מיניה**, (את הדגים), אמר ליה פסילנא לך לדינא, (אני פוסל את עצמי מלדון בדינדך),

אמר ליה דינא דמר לא בעינא, קבולי לקביל מר, דלא למנען מר מאקרובי בכורים, דתניא (מלכים ב' ד' מ"ב) ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלהים לחם **בכורים** עשרים לחם שעורים וכרמל בצקלונו, ע"כ,

בדרך צחות אפשר לומר, שהאיש שהביא עמו הדגים הביאם כדי שיקבל ממנו הדין תורה, ולבסוף גם לא קיבל הדין תורה וגם לקח את הדגים,

היינו דאמרי אינשי **בתר עניא אזלא עניותא**, ודבר זה ילפינן מביכורים.

* * * * *

נגעי הגוף באים מהתגברות היסודות אש רוח מים עפר

ביאור בעל עקידת יצחק פרשת תזריע שער ס"א סוף פרק י"ב

יסוד הרוח, מצינו שבאה טומאת נגע צרעת הגוף, בעונש ארבעה גופי עבירות, הבאות מפאת תגבורת כל אחד ואחד מהיסודות בפני עצמו, אמרו (ערכין ט"ז ע"א) שהיא ראויה לבא על גסות הרוח, שהוא מתגבורת **יסוד האויר**,

יסוד המים, מצינו (ערכין טז, א) שהיא באה על לשון הרע, שהיא נמשכה מתולדת **המים**,

יסוד העפר, מצינו שבא על החמדה היתרה (שם טז, א) הבאה מטבע **העפר**,

יסוד האש, מצינו (ערכין שם) שבא על הזדון והכעס, הבא מכח האש, עכ"ל,

עיי"ש **בעקידת יצחק** בביאור הדברים באריכות נפלאה.

* * * * *

ז' מיני נגעים הם כנגד ז' מיני עבירות ביאור המהרש"א

איתא בגמרא (ערכין ט"ז ע"א) א"ר שמואל בר נחמני א"ר יוחנן על שבעה דברים נגעים באין,

על לשון הרע,
ועל שפיכות דמים,
ועל שבועת שוא,
ועל גילוי עריות,
ועל גסות הרוח,
ועל הגזל,
ועל צרות העין.

כתב המהרש"א (ערכין דף טז עמוד א) יש לעיין על ז' **דברים אלו**, דהא ודאי אין גודל עונם שוה והוא נתן עונשם שוה **בנגעים**, שנאמר (תהלים פ"ט ל"ג) "ופקדתי בשבת פשעם ובנגעים עונם" אמר נגעים בלשון רבים לפי שיש ז' מיני נגעים בכתוב

וע"כ אמר כאן דז' מיני נגעים הנאמרים יבואו כפי עונש עבירה מז' עבירות

הא' בקשה שבכולן שהיא **לה"ר** מדכתיב אותו אצמית שיבא לידי מצורע מוחלט ובעי לכפרה תגלחת וצפרים,

הב' על **ש"ד** דכתיב אל יכרת מבית יואב זב ומצורע וגוי והוא נגע הנתק שהוא בראש או בזקן דכתיב ברישא דהאי קרא יחולו על ראש יואב,

הג' ועל **שבועת שוא** שנאמר ויאמר נעמן הואל וגוי דמשום גזל לא הוה דא"כ לא הוה בצרעת בגופו ובגוף בניו לפי המדה אלא בממונו כדלקמן מוצוה הכהן ופנו וגוי אבל בשביל השבועה באה בגופו ובגוף בניו והיינו נגע הבהרת כדכתיב ויצא מלפניו מצורע כשלג והוא סימן לבהרת עזה כשלג,

הד' על **ג"ע** דכתיב וינגע ה' את בית פרעה וגוי הוא נגע שאת ונקט לה בלשון רבים שיש לה תולדות שע"כ כתיב בה ספחת,

הה' על **גסות הרוח** דכתיב ובחזקתו גבה לבו עד להשחית כדאמרי' בפ"ק דסוטה כל המתגאה כאילו עובד ע"ז דכתיב פן תשחיתון והוא נגע הגבחת שזרחה במצחו ואמר לשון זרחה כמ"ש כחמה עמוקה מן הצל

כתיב (במדבר כ"ה י"ג), **"תחת אשר קנא לאלקיו, ויכפר על בני ישראל"**,

כי הואיל ומדתו **קנאה**, והוצרך להיות אצל **כל ברית**, ולא יוכל לסבול, ע"י קנאותו **גורם הכפרה לישראל**, כי הוצרך השי"ת להבטיחו כנ"ל, **עכ"ל הבני יששכר**.

ביאור במ"ש לאליהו הנביא הנה שלך לפניך

לפי זה אפשר לומר כיון שאליהו הנביא, **שבא בכל ברית**, ומשום קנאתו **לוקח את עונותיהם של הבעל ברית, המוהל, והקהל,**

בזה מובן, הא דאמרינן אליהו מלאך הברית, **הנה שלך לפניך** שאומרים **קודם הברית**, מכיון ובאת ליקח עונותיהם של הקהל, **הרי**

"שלך" לפניך, כלומר עונותיהם של הקהל, שבאת ליקח מהם, ולכפר עליהם. **הרי הם לפניך**,

ואפשר, דלכך אומרים **שמע ישראל**, קודם שאומרים אליהו מלאך הברית, **הנה שלך לפניך**, כדי לקבל עומ"ש, ולחזור בתשובה.

* * * * *

שש אנכי על "אמרתך" ביאור נאה בלשון "אמרתך" דקאי אמילה

איתא בגמרא (שבת ק"ל ע"א), תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה, **כגון מילה**, דכתיב (תהלים קי"ט קס"ב) **"שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב"**, עדיין עושין אותה בשמחה, פירש רש"י **"אמרתך"** אמירה יחידה שקדמה לשאר אמירות, והיא **מילה**, שישראל עושין וששים עליה, עיין מהרש"א בביאורו,

יש לבאר ביאור נאה בלשון אמרתך דקאי אמילה,

איתא בגמרא (חגיגה ג' ע"א), **כתיב** (דברים כ"ו י"ז) **"את ה' האמרת היום וה' האמירך היום"**, אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, אתם עשיתוני **חטיבה אחת בעולם**, ואני אעשה אתכם **חטיבה אחת בעולם**,

אתם עשיתוני **חטיבה אחת בעולם**, דכתיב **"שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד"**, ואני

הו' על **הגזל** דטומאת בגדים יבואו בשביל גזילה שבאו לו שגם הבית יטמא בנגע אם בנה בגזילתו והוצרך להוציא כליו ובגדיו מבחוץ שלא יטמאו כדכתיב ופנו את הבית גוי ואמר הוא כנס כו' יבא הכהן כו' דלא הל"ל וצוה הכהן ופנו גוי אלא ופנו הבית בטרם יבא הכהן לראות גוי

הז' על **צרת עין** באה נגעי בתים דהיינו מי שמיחד ביתו לו ואינו מניח העני לבא לביתו רק שמייחד ביתו לעצמו ודו"ק:

* * * * *

עניני מילה

אליהו מלאך הברית הנה שלך לפניך ביאור ע"ד הבני יששכר

יש להבין, הא דאמרינן קודם הברית, **אליהו מלאך הברית הנה שלך לפניך**, מהו הנה שלך, האם הברית נעשה בשביל אליהו הנביא, הברית נעשה כי כך צוה לנו השי"ת,

ביאור עפ"י מה ששמע הבני יששכר בשם הרה"ק ר' שלמה מקרלין שאמר בשם מדרש

בספר **אגרא דפרקא** מבעל **הבני יששכר** (אות קמ"ח), כתב וז"ל, **נאמר לי** משם קדוש ישראל, ה"ה הרב הקדוש מוה"ר **שלמה מקארלין** זצללה"ה הי"ד,

שאמר בשם המדרש, בשעה שאמר הקב"ה לאליהו, שיצטרך להיות בכל **ברית מילה** שבישראל, **אמר אליהו**, אתה ידעת שאני **מקנא לשמך ית'**, הנה אם יהיה **הבעל ברית** בעל עבירה, לא אוכל לסבול להיות שם, והבטיחו השי"ת **שיכפר להבעל ברית**, ואז יהיה ריקן מעבירות,

והשיב עוד, אפשר יהיה **המוהל בעל עבירה**, הבטיחו השי"ת **שיכפר גם להמוהל**,

השיב עוד, אפשר יהיו **הקהל העומדים שם בעלי עבירות** ולא אוכל לסבול, הבטיחו השי"ת **שיכפר לכל הקהל**, כן שמעתי שיצאו הדברים מפי הקדוש הנ"ל, **כתב עוד הבני יששכר עוד**, נ"ל שזה מה שמרומז בפינחס הוא **אליהו**,

שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, וזה טעם למה שאומרים שמע ישראל קודם המילה.

* * * * *

ביאור נוסף לכך ש"אמרתך" קאי אמילה

איתא במדרש (תנחומא תזריע פרק ה'), מעשה ששאל טורנוסרופוס הרשע את ר' עקיבא, איזו מעשים נאים של הקב"ה או של ב"ו, א"ל של ב"ו נאים.

א"ל טורנוסרופוס, למה אתם מולין, א"ל ר' עקיבא, אני הייתי יודע שעל דבר זה אתה שואלני, ולכך הקדמתי ואמרת לך שמעשה בני אדם נאים משל הקב"ה,

הביא לו ר"ע שבליים וגלוסקאות, א"ל אלו מעשה הקב"ה, ואלו מעשה ידי אדם, א"ל ר' עקיבא, אין אלו נאים יותר מן השבליים,

א"ל טורנוסרופוס אם הוא חפץ במילה למה אינו יוצא הולד מהול ממעי אמו, א"ל ר"ע לפי שלא נתן הקב"ה את המצות לישראל אלא לצרף אותם בהם, ולכך אמר דוד (תהלים י"ח) אמרת ה' צרופה, ע"כ לשון המדרש,

מבואר, דאמרת ה' צרופה, קאי אמילה, כמ"ש במדרש, שלא נתן הקב"ה את המצות לישראל אלא לצרף אותם בהם, ולכך אמר דוד (תהלים י"ח) אמרת ה' צרופה,

לפי"ז מבואר, הא דאיתא בגמרא (שבת ק"ל ע"א), תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה, דכתיב שש אנכי על אמרתך, דהלשון אמרתך קאי אמילה, כמ"ש אמרת ה' צרופה.

* * * * *

אשר קידש ידיד מבטן ארבע שיטות בביאור מי הוא ידיד

איתא בגמרא, (שבת קל"ז ע"ב), המברך אומר, אשר קידש ידיד מבטן וכו',

שיטת רש"י ידיד הוא יצחק

רש"י (שבת קל"ז ע"ב ד"ה מבטן), מפרש, כי ידיד הכוונה ליצחק אבינו, דקודם שנולד

אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם, שנאמר ומי כעמדך ישראל גוי אחד בארץ, ע"כ,

פירוש רב האי גאון מהו חטיבה אחת בעולם

בספר הערוך, בשם רב האי גאון, (ערך אמר, מובא עה"ג בתחתית העמוד חגיגה ג' ע"א), פירוש, "חטיבה", ציור אחד בעולם, כלומר דבר הניכר שאין כמותו, עכ"ל הערוך,

מבואר, כי ציור אחד בעולם ודבר הניכר שאין כמותו, שעשה הקב"ה לישראל, שיהיו ניכרים הוא רק ע"י המילה,

מבואר, כי הלשון את ה' האמרת, וה' האמירך, הוא חטיבה אחת, והוא ציור מיוחד שע"י המילה, כפירוש רב האי גאון,

לפי"ז מתפרש כמין חומר

הכתוב "שש אנכי על "אמרתך" שאמרו חז"ל דקאי אמילה, שהוא מלשון האמרת והאמירך, שהוא, ציור מיוחד. כפירושו של רב האי גאון.

* * * * *

לפי"ז י"ל טעם נאה לכך שאומרים שמע ישראל קודם המילה

איתא בגמרא, (חגיגה ג' ע"א) את ה' האמרת היום וה' האמירך היום, אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם,

אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, דכתיב שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם, שנאמר ומי כעמדך ישראל גוי אחד בארץ,

לפי מה שנתבאר כי חטיבה אחת הוא ציור מיוחד וקאי אמילה, ואמרו חז"ל אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, דכתיב "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד", ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם, שנאמר ומי כעמדך ישראל גוי אחד בארץ,

לפי"ז מבואר, דקודם שעושים התינוק חטיבה אחת, פירוש ציור מיוחד, שזו המילה, אנו עושים להקב"ה חטיבה אחת, ואומרים

רש"י מתחיל הדיבור "מבטן", ומסביר כנ"ל,
תשובת הגאונים שם את הדגש על המילה
"קידש", ומסביר כנ"ל.

* * * * *

**על כן בשכר זאת איך אפשר לבקש
שכר על קיום מצוה**

איתא בגמרא (שבת דף קל"ז ב') המברך אומר,
אשר קידש ידך מבטן, חוק בשארו שם,
וצאצאיו חתם באות ברית קדש. **על כן בשכר
זאת** וכו', למען בריתו אשר שם בשרנו,
וקשה, כיצד ניתן לבקש שכר על עשית מצוה,
ולומר **בשכר זאת**, הא אמרינן (קידושין ל"ט
ע"ב) שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, ואיתא
שלא ע"מ לקבל פרס,

ביאור הדבר בדרך המהרש"א

ויש לומר, עפ"י דברי המהרש"א (שבת קל"ז
ב') שמבאר, "על כן בשכר זאת", ציוה הקב"ה
לאברהם להציל יחידות שאריתנו, דהיינו
גופינו משחת, דהוא הגיהנם,

כדאיתא בגמרא (עירובין י"ט ע"א) שאברהם
יושב על פתחו של גיהנם ומסיק משם למי
שאין בו דבר עבירה, והיינו למען בריתו אשר
שם כו' ודו"ק, ע"כ דברי המהרש"א,

מבואר בדברי המהרש"א, כי אין כאן בקשת
שכר בעולם הזה, אלא לאחר מיתה,

ביאור הדבר במשך חכמה

במשך חכמה מתרץ, דאיתא במדרש (רבה
דברים פרשה ג פסקה ה), עה"פ (דברים פרק ז י"ג)
"וברך פרי בטןך ופרי אדמתך", מה פרי
אדמתך צריכים עישור אף פרי בטןך צריכים
עישור וזו המילה, ע"כ,

במשך חכמה (דברים כח פסוק ד) כתב מכיון
דבמעשר שרי לנסווי ולבקש שכר כמו שאמרו
בחנוני נא, (עיין פ"ק דתענית דף ט), לכן תקנו
בברכה על המילה לבקש שכר עליה. משום
שמילה נקרא מעשר כדאיתא במדרש עכ"ל.

* * * * *

יצחק, נתיחד למצוה זו, דכתיב (בראשית י"ז
י"ט) אבל שרה אשתך יולדת וגו' והקמותי את
בריתי אתו היינו מילה.

שיטת תוספות ידיד הוא אברהם

תוס' (שבת קל"ז ע"ב ד"ה ידיד), מפרש, כי ידיד
הכוונה לאברהם אבינו שנקרא ידיד, כדרשת
חז"ל (מנחות נ"ג ע"ב) שנאמר (ירמיה י"א ט"ו)
"מה לידידי בביתי", זה אברהם,

שיטת רב שרירא גאון ידיד זה יעקב

בתשובת הגאונים (מובא בערוך, ערך ידיד) מפרש
רב שרירא גאון, כי הכוונה ליעקב אבינו, כי
יעקב אבינו הוא היחיד שכבר במעי אמו
התורה מעידה עליו שהוא קדוש, ועוד,
שחתימת כל צאצאיו באות ברית קודש, לא
תמצא זה לא באברהם ולא ביצחק אלא
ביעקב,

שיטת המהרש"א ידיד זה כלל ישראל

מהרש"א (שבת דף קל"ז עמוד ב' בד"ה אשר קדש
ידיד כו'). מפרש דאכלל ישראל אמר אשר
קדש ידיד, שקראן הכתוב ידיד כדכתיב
(ירמיה י"א ט"ו) מה לידידי בביתי ופירש"י לפי
פשוטו בספר ירמיה, ידידי - עם סגולתי,

**יש לומר כי הדעות השונות בפירוש המילה "ידיד"
אינם חלוקים**

אפשר לומר, כי אלה הדיעות אינם חלוקים,
אלא כל אחד מסביר את אחד משלשת
המילים, קידש, ידיד, מבטן, שאומר המברך
ואין מחלוקת בדבר,

"קידש", בתשובת הגאונים פירש, המילה
קידש, שהכוונה ליעקב אבינו, כמבואר לעיל,

"ידיד", תוספות מפרש המילה ידיד, שזה
אברהם אבינו, עפ"י הדרש שדרש המדרש, על
הפסוק "מה לידידי בביתי", זה אברהם,

"ידיד", המהרש"א מפרש המילה, ידיד,
שהם כלל ישראל, כפירש"י לפי פשוטו של
מקרא "מה לידידי בביתי", שהם עם סגולתי,

"מבטן", רש"י מבאר המילה, מבטן, שהכוונה
ליצחק אבינו, כמובא לעיל.

הדבר מדויק עפ"י דיבור המתחיל

וכך מבואר, בעיון בדיבור המתחיל ברש"י
ובתוספות,

תוס' מתחיל הדיבור "ידיד", ומסביר כנ"ל,

ביאור במ"ש קיים הילד הזה, ויקרא שמו בישראל, וכשם שנכנס לברית

יש לבאר הסמיכות במ"ש אלוקינו ואלוקי אבותינו קיים הילד הזה לאביו ולאמו, אל מה שאומרים ויקרא שמו בישראל, ויש להקדים ביאור מה שעונים הקהל,

כשם שנכנס לברית כן ייכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

כידוע כי שם האדם גורם למאורעותיו, וכאשר אדם ר"ל נחלה יש ומוסיפים לו שם על שמו הקיים,

ועל זה אנו מיחלים כאשר ניתן לו שמו בברית המילה, שכשם שנכנס לברית, כלומר, שבאותו שם שקיבל בזמן הברית באותו שם יישאר לתמיד, ושלא יצטרכו ח"ו להוסיף לו שם, וזהו "כשם שנכנס לברית כן ייכנס לתורה ולחופה"

ובכך יש לבאר הסמיכות במ"ש אלוקינו ואלוקי אבותינו קיים הילד הזה לאביו ולאמו, אל מה שאומרים ויקרא שמו בישראל, פירוש, שמתפללים שיתקיים הילד הזה לתמיד, בשמו שעכשיו נותנים לו, וזהו הסמיכות, קיים הילד הזה, ויקרא שמו בישראל.

* * * * *

וצאצאיו חתם באות ברית קודש רמזים בר"ת למנהגי הברית

רמז בראשי תיבות למה שמברכים כן יכנס לתורה לחופה ולמע"ט

איתא בגמרא (שבת דף קלז עמוד ב) המל אומר: אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה. אבי הבן אומר: אשר קדשנו במצותיו וצונו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו. העומדים שם אומרים: כשם שנכנס לברית כך יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים.

והמברך אומר: אשר קידש ידך מבטן, חוק בשאר שם, וצאצאיו חתם באות ברית קדש.

יש לרמז, וצאצאיו חת"ם באות ברית קדש,

הם ראשי התיבות, לברכה שמברכים כשם שנכנס לברית כך יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים". שהם ראשי התיבות חת"ם,

רמז בראשי תיבות למה שמכבדים האורחים לקרב התינוק אל מצוות המילה

באו"ת ברית קודש, הוא רמז למה שנוהגים בברית קודש, שמעבירים מיד ליד לקרב את התינוק למצוה, וכך הוא הרמז, שר"ת או"ת הם א'שרי ת'בחר ו'תקרב, אל ברית קודש, וזהו באו"ת ברית קודש.

* * * * *

יש לכונן בעת בכיית התינוק בזמן המילה, מבעל הכלי יקר

איתא בגמרא (שבת ק"ל ע"א), תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה, דכתיב שש אנכי על אמרתך, כמוצא שלל רב,

ובתוספות שם (ד"ה שש אנכי), כתב, במדרש (שוחר טוב תהלים פרק ו') כתיב, למנצח על השמינית ונדרש על המילה שהיא בשמיני,

כתב בספר עוללות אפרים מבעל הכלי יקר, (עמוד י"ט סימן תס"ט) (מובא באוצר המפרשים, שבת ק"ל, בחידושי הגאון ר' אליהו גוטמאכער מגריידיץ, בעמח"ס צפנת פענח)

וכך כתב, גם יכוין כל אדם על צרותיו בעת בכי הנימול מיסורי המילה, שקול זה עולה בלי מונע מכל קליפה, שיכלול גם תפלתו, על זה נאמר (תהלים פרק ו'), למנצח על השמינית וכו' כי שמע ה' קול בכי, כלומר בכי הילד הנימול, שמע ה' תחינתו ה' תפילתי יקח, והוא עצה נפלאה, ולכן יש לנהג לומר רק מזמור זה.

* * * * *

איך אמר באבי הילד שמיום השמיני ירצה דמו

בברכת המזון בברית מילה, אמרינן, הרחמן הוא יברך אבי הילד ואמו, ויזכו לגדלו ולחנכו ולחכמו, מיום השמיני והלאה ירצה דמו,

כתיב (תהלים פרק קיט קסב) "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב",
איתא בגמרא (סוטה י"ד ע"א), דרש רבי שמלאי, **מפני מה נתאוה משה רבינו ליכנס לא"י**, וכי לאכול מפריה הוא צריך, או לשבוע מטובה הוא צריך, אלא כך אמר משה, הרבה מצות נצטוו ישראל, ואין מתקיימין אלא בא"י, **אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי**, אמר לו הקדוש ברוך הוא, כלום אתה מבקש אלא **לקבל שכר, מעלה אני עליך, כאילו עשיתם**, שנאמר, (ישעיהו נ"ג י"ב) "לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל",

כתב המהרש"א (חידושי אגדות מסכת סוטה דף יד עמוד א) שנא' לכן אחלק לו ברבים גוי. דהיינו אחלק לו שכר בכלל הרבים שבאו לא"י

ודימה לו השכר הזה לשלל, שהוא דבר שלא טרח בו אלא אחרים עשאוהו, **כן תקבל שכר כאילו עשית על דבר שלא טרחת בו** אלא אחרים שיבואו לשם,

הוא כוונת הפסוק (תהלים פרק קיט קסב) "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב" ר"ל שש אנכי על אמרתך, אמירת התורה בעלמא בלא קיומה וטורח עשייתה כמוצא שלל רב ששש על דבר שלא טרח בו וק"ל, **עכ"ל המהרש"א**,

איתא בגמרא (שבת דף קל עמוד א) תניא, רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון **מילה**, דכתיב "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב" - עדיין עושין אותה בשמחה, ופ"י המהרש"א (שבת דף קל עמוד א) כמוצא שלל, ללא טורח,

קבלת שכר על דבר שלא טרח בו הוא כשכר כפול

מבואר, כי אדם המקבל שכר בתמורה על דבר שעשה הרי זה שכרו משלם, אך כאשר מקבל שכר על דבר שכלל לא טרח בו הרי זה נראה כשכר כפול, האחד שכאילו עשה, והשני שמקבל שכר על מה שלא עשה,

לפי זה מבואר היטיב, ד"בעל ברית המילה", הוא התינוק, "אשר שש", דקאי אמילה, שלא טרח בו, ויקבל שכרו, כאילו עשאוהו,

וגם מבואר מה שאמר **ומשכורתו כפולה**, כמו שבארנו שהמקבל שכר על מה שלא טרח בו הרי זה כמקבל שכר כפול, ולפיכך מייחד הפייטן ברכה מיוחדת לאשר **שש ולא טרח בו**, וגם שמשכורתו **כפולה**.

* * * * *

והקשו, **איתא באמרי אמת** ליקוטים, (עניני מילה עמ' צ"ד) **ובשם אדמורי בעלזא ע"ה**, למה כתב **מיום השמיני והלאה ירצה דמו**, אצל ברכת האב, ולא אצל ברכת התינוק,

ותירצו, דהתינוק רך הנימול, **אינו בר דעת**, ואין אנו יודעים אם נימול לרצונו, אך כאשר הילד גדול ונעשה אב, ומכניס את בנו בבריתו שאאע"ה, עיי"כ הוא מגלה דעתו, שמילה שנימול הוא לשמונה ימים, **נעשה לרצונו**, וע"ז מברכים את **אבי הילד**, שמיום השמיני, שמל את בנו, ובכך גילה דעתו, שכשנימול הוא, היה זה לרצונו, ע"ז מברכים את האב **שירצה דמו**, ודפח"ח.

לפי"ז אפשר לפרש כפתור ופרח

הפסוק, (בראשית ט' ו'), **שפך דם האדם, באדם, דמו ישפך**, פירוש, שכאשר אדם שופך את **דם האדם**, כלומר בקיום מצוות מילה, **באדם**, אצל אדם אחר, שהוא בנו, **דמו ישפך**, כאילו **שדמו נשפך**, דבכך מגלה דעתו שנימול לרצונו.

* * * * *

מי הוא בעל ברית המילה, אשר שש לעשות צדק, ומהו ומשכורתו כפולה

איתא, בפיוט הנאמר בברכת המזון לברית מילה

הרחמן, הוא יברך **אבי הילד ואמו**, ויזכו לגדלו ולחנכו ולחכמו, מיום השמיני והלאה ירצה דמו, ויהי ה' אלקיו עמו.

הרחמן, הוא יברך **בעל ברית המילה, אשר שש לעשות צדק בגילה**, וישלם פעלו **ומשכורתו כפולה**, ויתנהו למעלה למעלה.

הרחמן, הוא יברך **רך הנמול לשמונה**, ויהיו ידיו ולבו לקל אמונה, ויזכה לראות פני השכינה, שלש פעמים בשנה.

יש לברר, מאחר ובירך את **אבי הילד**, ואת **הרך הנימול**, א"כ מיהו **בעל ברית המילה**,

אשר **שש לעשות צדק בגילה**, וגם מהו **ומשכורתו כפולה**,

ביאור המהרש"א בפסוק שש אנכי על אמרתך

שע"י נצור לשונך מרע הרי הוא חי ואינו חשוב כמת,

איך ניתן לזכות בחיים בזכות שמירת הלשון

והדברים מכוונים ביותר בהמשך הפסוק

כתיב (תהלים ל"ד) **מי האיש החפץ חיים,**

אוהב,
ימים,
לראות,
טוב,

וארבעה דברים אלו, **אוהב, ימים, לראות, טוב,** מרמזים לאלו הארבעה שלא יהיו **חשובים מתים,** ואין הכונה **למתים ממש,** שהרי אין הדבר תלוי בזכות אלא במזל,

אוהב, מרמז שלא יהיה **עני,** כמ"ש (קהלת ה' ט') **אוהב כסף לא ישבע כסף,**

ימים מרמז על **מצורע,** כמ"ש **במצורע** (ויקרא י"י כ"א) והסגירו שבעת **ימים,**

לראות, כפשוטו, שיכול לראות שאינו **סומא,**

טוב, מרמז לבנים, כמ"ש (ישעיהו נ"ו) ונתתי להם בבית ובחומותי יד ושם **טוב, מבנים.**

* * * * *

מה התכוון ר' ינאי במ"ש ולא הייתי יודע כמה הוא פשוט

איתא במדרש (רבה ויקרא פרשה ט"ז פסקה ב') **מעשה ברוכל אחד** שהיה מחזיר בעיירות, וכו' כמובא לעיל, עד א"ר ינאי **כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט,** עד שבא רוכל זה והכריז מאן בעי **סם חיים,** והודיעו, מי האיש החפץ חיים, **עכ"ל המדרש,**

הקשו המפרשים, מה חידש הרוכל, שר' ינאי אמר **לא הייתי יודע,** האם נעלם ממנו הפסוק, **ועוד** כי לא חידש לו דבר בפסוק כי אם שהראה לו אותו, ואדרבה הרוכל אמר לר' ינאי שהוא אין צריך לזה,

הסבר האלשיך בביאור קושיית המפרשים

כתב האלשיך, (תהלים ל"ה מובא בעץ יוסף במדרש הנ"ל) י"ל, שהיה קשה לר' ינאי, כי ראה

איתא במדרש (רבה ויקרא פרשה ט"ז פסקה ב') **כתיב** (ויקרא י"ד ב') **זאת תהיה תורת המצורע,** הה"ד (תהלים ל"ד) **מי האיש החפץ חיים,**

מעשה ברוכל אחד שהיה מחזיר בעיירות שהיו סמוכות לציפורי, והיה מכריז ואומר **מאן בעי למזבן סם חיים,** אודקין עליה, (נדחקו סביבו להביט בו),

ר' ינאי הוה יתיב ופשט בתורקליניה (בטרקלינו, בחדרו), שמעיה דמכריז מאן בעי **סם חיים,** א"ל תא סק להכא זבון לי,

א"ל לאו את צריך ליה ולא דכוותך, אטרח עליה, (הפציר בו ר' ינאי), סליק לגביה, הוציא לו ספר תהלים הראה לו פסוק (תהלים ל"ד) מי האיש החפץ חיים מה כתיב בתריה, **נצור לשונך מרע סור מרע ועשה טוב,** א"ר ינאי אף שלמה מכריז ואומר (משלי כ"א), **שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו,**

א"ר ינאי כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט, עד שבא רוכל זה והודיעו, מי האיש החפץ חיים, **עכ"ל המדרש,**

מבואר בדבריהם ז"ל כי **בזכות** נצור לשונך מרע, יזכה לחיים, כמ"ש מאן בעי חיי, נצור לשונך מרע,

הקושיא איך אפשר לומר כי חיים הם בזכות ולא במזל

וקשה, מהא ד**איתא בגמרא** (מו"ק כ"ח ע"א), **חיי בני ומזוני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא,** א"כ מבואר שחיי האדם תלויים במזל, ולא בזכות, **ויש לפרש** כדלקמן,

איתא בגמרא (נדרים ס"ד ע"ב) **ארבעה חשובין כמת, עני, ומצורע, וסומא, ומי שאין לו בנים,** ע"כ,

לפי זה אפשר לפרש, שכאשר אמרו, מי האיש החפץ בחיים, אין הכונה לחיים התלויים במזל, אלא הכוונה, לומר, מי הם חפצי חיים, שלא יהיו **נחשבים מתים,** וזהו **מאן בעי חיי,**

וע"ז אמר כי הרוכל לימדו, כי נצור לשונך מרע הוא סם החיים, כלומר, התרופה שהאדם החי יהיה חי, ולא ייחשב כמת.

* * * * *

לשון הרע מביא צרעת והעניות שקולה כצרעת

כתב בספר הקנה (מובא בספר שמירת הלשון ח"א - שער הזכירה - פרק ו) ראה והבן, שכל המוציא לשון הרע מפיו, נדון בצרעת וגוי, אמר לו רבי, אם כן, כל ישראל יהיו מצרעים, שהרי בעון לשון הרע גלו ישראל וכו', אמר לו, שקולה העניות כצרעת, ועין שם עוד ענין נורא בזה. וכן איתא בתקוני זהר, דעון זה גורם, חס ושלוש, לעניות, על כן, מי שרוצה לחיות בטובה ישמר עצמו, עכ"ל

לפי"ז אפשר לומר, דלפיכך אמרה תורה חמש פעמים ענין השגת יד במצורע, מכיון והעניות באה לו ע"י לשון הרע, ועבר על חמשה חומשי תורה, לכן נכתב השגת יד ע"י אין ידו משגת, כנגד כל חומש וחומש,

* * * * *

ה' פעמים כתיב תורת בפ' צרעת שכל האומר לשוה"ר עובר על ה' תורות

איתא במדרש (רבה ויקרא פרשה טז פסקה ו) אמר ר' יהושע בן לוי חמש תורות כתובות במצורע,

זאת תורת נגע צרעת, י"ג נ"ט,
זאת תהיה תורת המצורע, י"ד ב',
זאת תורת אשר בו נגע צרעת, י"ד ל"ב,
זאת התורה לכל נגע הצרעת, י"ד נ"ד,
זאת תורת הצרעת, י"ד נ"ז,

זאת תהיה תורת המצורע, המוציא שם רע, ללמדך שכל האומר לשון הרע עובר על חמשה חומשי תורה לפיכך משה מזהיר את ישראל זאת תהיה תורת המצורע, עכ"ל המדרש,

בכל אחד מחמש חומשי תורה מצינו איסור לה"ר

בספר עקידת יצחק, שער ס"ב עמוד נ"ד מבאר היכן מצינו בכל חומש מחמשה חומשי תורה איסור לשון הרע,

שהפסוק מי האיש החפץ חיים, נכתב בלשון נסתר, שלא לנוכח, והתשובה נצור לשונך מרע, היא בלשון נוכח, א"כ למה פתח בלשון נסתר וסיים בלשון נוכח, ודבר זה היה קשה לו בפסוק,

ובראות ר' ינאי, המעשה הזה שהיה מכריז הרוכל לרבים, מאן בעי חיי, ומדבר אל הבא לשאול, ואומר לו נצור לשונך וגוי

הבין ר' ינאי כי כן עשה דוד המלך, שהיה משמיע ואומר לרבים, מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, שלא לנוכח, ובבא האיש לפניו, ואומר לו שהוא חפץ חיים היה מדבר אליו בלשון נוכח ואומר לו נצור לשונך מרע, וע"ז אמר ר' ינאי, שרק ממעשה הרוכל הבין את הפסוק, ע"כ דברי האלשיך,

ביאור הרד"ל לקושיית המפרשים

כתב הרד"ל, (ויקרא רבה פרשה ט"ז פסקה ב') איפשר, משום שיש לפרש, מ"ש "מי האיש החפץ חיים, נצור לשונך מרע", שגם מקרא דלהלן סור מרע ועשה טוב וגוי נמשך למי האיש החפץ חיים, וא"כ "מי האיש החפץ חיים" כולל קיום כל התורה כולה, שאומר "סור מרע ועשה טוב",

ובא הרוכל והודיע, שעיקר מי האיש נמשך רק לנצור לשונך, וזה היה החידוש של ר' ינאי, ע"כ דברי הרד"ל,

הסבר ע"פ דרכנו בביאור קושיית המפרשים

ועוד אפשר לומר, עפ"י מה שביארנו לעיל במה שקשה, כי חיים אינו דבר התלוי בזכות אלא במזל, א"כ היאך אומר הפסוק כי מי שחפץ חיים ינצור לשונך, דמשמע שהחיים תלויים בעשייתו הטוב,

ותירצנו, כי הכונה, מי האיש החפץ חיים, פירוש חיים שלא יהיה חשוב כמת, וזהו ע"י נצור לשונך מרע, כי המצורע חשוב כמת אעפ"י שהוא חי,

לפי זה אפשר לומר, שזה מה שאמר ר' ינאי על הפסוק "היכן הוא פשוט", שהיה קשה לו, איך אפשר ללמוד הפסוק כפשוטו, שהחיים תלוי בזכויות,

ועוד יש להבין ג' בלשון הכתוב שאמר והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע, הי"ל לומר, והנה **נרפא הצרוע**, הרי הצרוע נרפא, ולמה כתב **שהנגע נרפא**,

ביאור הקושיות ע"י מעשה שהיה

איתא בגמרא (תענית כ" ע"א) מעשה שבא רבי אלעזר בן רבי שמעון ממגדל גדור מבית רבו,

והיה רכוב על החמור ומטייל על שפת נהר, ושמח שמחה גדולה, והיתה דעתו **גסה עליו מפני שלמד תורה הרבה**,

נזדמן לו אדם אחד שהיה מכוער ביותר, (כתב רש"י, יש ספרים שכתוב בהן אליהו זכור לטוב, והוא נתכוון להוכיחו שלא ירגיל בדבר), אמר לו, שלום עליך רבי ולא החזיר לו, אמר לו, (רבי אלעזר) ריקה כמה מכוער אותו האיש, שמא כל בני עירך מכוערין כמותך, אמר לו איני יודע, אלא לך ואמור לאומן שעשאני כמה מכוער כלי זה שעשית, **כיון שידע בעצמו שחטא**, ירד מן החמור ונשתטח לפניו ואמר לו נעניתי לך מחול לי, אמר לו איני מוחל לך עד שתלך לאומן שעשאני ואמור לו כמה מכוער כלי זה שעשית, היה מטייל אחריו עד שהגיע לעירו,

יצאו בני עירו לקראתו (של רבי אלעזר) והיו אומרים לו שלום עליך רבי רבי מורי מורי, אמר להם, למי אתם קורין רבי רבי, אמרו לו לזה שמטייל אחרריך, אמר להם, אם זה רבי, אל ירבו כמותו בישראל, אמרו לו מפני מה, אמר להם כך וכך עשה לי,

אמרו לו אף על פי כן מחול לו שאדם גדול בתורה הוא, אמר להם, בשבילכם הריני מוחל לו, **ובלבד שלא יהא רגיל לעשות כן**,

מיד נכנס רבי אלעזר בן רבי שמעון ודרש, לעולם יהא אדם רך כקנה **ואל יהא קשה כארז**,

ביאור המהרש"א במה שאמר שלא יהא רגיל

כתב המהרש"א (תענית כ" ע"ב) **ובלבד שלא יהא רגיל לעשות כן**. לכאורה, הכי הל"ל ובלבד שלא יעשה כן עוד, אבל מלשון **שלא יהא רגיל כו'** משמע דלפעמים יעשה כן,

י"ל דה"ק ובלבד שלא יהא עושה דבר המרגיל אותו לעשות כן דהיינו שלא יהא דעתו גסה שהוא מרגילו לעשות כן, לספר

בספר בראשית הנה בתחלתו (ג') נמצא נשיכת נחש הקדמוני שספר לשון הרע ממלכו של עולם על און שומעת, וכו' וכו'

הספר השני גם כן בתחלתו (ב') נמצא מאמר הרשע הלהרגני אתה אומר כאשר הרגת את המצרי והרי הוא מתלהלה יורה זיקים חצים ומות וכו' וכו',

הספר הג' אשר אנו בקרבו אשר באו בו פרשיות אלו המספרות בנגעי הצרעת הכוללות החמש תורות שזכר ר' יהושע בן לוי שכלם נדרשו על מאמר תורת המצורע שירצה המוציא שם רע,

הספר הד' גם הוא נתפרסם בו ענין דיבורה של מרים (י"ב) אשר נענשה עליו בצרעת לעיני כל ישראל אשר נתעכבו שם עד האספה וכו' וכו',

והספר הה' תחלתו היתה תוכחה על מדה פחותה זו כמו שתרגם אנקלוס (א) בין פארן ובין תופל דאתפלו על מנא וכן אמר להם (שם) ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה' אותנו הוציאנו ממצרים וגו'.

* * * * *

הקושיות שיש להקשות בפסוקים

כתיב (ויקרא י"ד ג-ד) "וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע, וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהרות ועץ ארז",

כתב רש"י, **ועץ ארז** - לפי שהנגעים באין על **גסות הרוח**,

איתא בגמרא (סוטה ז' ע"ב) חציף עלי מאן דמפריט חטאיה,

כתב רש"י, **דמפריט חטאיה** – **לרבים**, נראה שאינו נכלם בדבר,

לכאורה קשה א' שנראה שע"י כך שמביא עץ ארז, הרי הוא מפרט חטאיה, **שהארז מרמז על גסות הרוח**,

ועוד קשה ב', מהא **דאיתא בגמרא** (ברכות נ"ט ע"א) דאין קטיגור נעשה סניגור, ואם מביא הארז שיתכפר על גסות הרוח, הרי אין **קטיגור נעשה סניגור**,

אי"ל אלו מעשה הקב"ה ואלו מעשה ידי אדם, אי"ל אין אלו נאים יותר מן השבלים, אי"ל טורנוסרופוס, אם הוא חפץ במילה, למה אינו יוצא הולד מהול ממעי אמו, אי"ל ר"ע מה

שאתה אומר למה אינו יוצא מהול לפי שלא נתן הקב"ה את המצות לישראל אלא לצרף אותם בהם, ולכך אמר דוד (תהלים יח) "כל אמרת ה' צרופה", פירוש, שיקחו חלק בהשלמת האדם,

יש לשאול, איך אמר ר"ע שמעשי אדם נאים משל הקב"ה, הרי שלמה אמר את הכל עשה יפה, כלומר שהכל מושלם,

ויש לבאר, דלפיכך אמר שהע"ה את הכל עשה יפה, והוסיף **בעתו**, הכונה שהכל יפה ומושלם אחרי שהשלימו האדם, ע"י המילה, לפיכך מברכים להכניסו בבריתו של אי"א

בעתו, שזו ההשלמה להכל עשה יפה, אבל צריך שיהיה השלמה של **בעתו**.

* * * * *

ביאור הכתוב לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה בדרך צחות

כתיב (תהלים ל"ד), "נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה"

יש להבין במה שבה להרחיק את הלשון מרע, ואת השפתיים מדברי מרמה, שהיל"ל נצור לשונך ושפתיך מרע ומדבר מרמה, ולמה חילק ביניהם, ועוד יש להבין מה בין השפתיים והלשון שכולם הם ממוציאי הדיבור, וכי מה חילוק יש ביניהם,

ויש לומר, משום שבשפתיך אפשר לדבר, וע"ז אמר שפתיך מדבר, אך בלשון יש עוד רע, כגון לשון חניפה, וע"ז כפל ואמר, גם

לשונך להרחיק מעשיית הרע כגון חנופה, ושפתיך מהחניפה.

* * * * *

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל "מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק
פקס 03-6161777 נייד 0527-616166
מייל y0527616166@gmail.com

בגנות בני אדם כמו שעשה ואמר כמה מכוער כו' וק"ל, **עכ"ל המהרש"א**,

מבואר בפירוש המהרש"א, שעיקר התיקון צריך להיות בכך שעוקר מהשורש את הסיבה שהביאתו לידי המעשה שעשה,

בארז מצינו שמתחלף שורשו

איתא בגמרא (תענית כ"ה ע"א) מאי דכתיב (תהלים צ"ב י"ג) **צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה** אם נאמר תמר למה נאמר ארז, ואם נאמר ארז למה נאמר תמר,

אילו נאמר תמר ולא נאמר ארז הייתי אומר מה תמר אין גזעו מחליף אף צדיק חס וחלילה אין גזעו מחליף, לכך נאמר **ארז**, מבואר, כי ארז שורשו מתחלף, ע"כ

לפי"ז אפשר לומר, דלפיכך דרש ראב"ש ואל יהא קשה **כארז**, לומר לך שעיקר התיקון שצריך האדם לתקן, לא את המעשה בלבד, אלא את **שורש המעשה**, כלומר שיהיה שורשו מחליף כארז, והוא הדבר הגורם למעשה, כפירוש המהרש"א,

לפי"ז מבואר, שהבאת **הארז** הוא לא לפרט החטא, או לעשותו סניגור, אלא לרפאות את הנגע שהביאו לידי חטא.

* * * * *

ביאור במה שמברכים להכניסו בבריתו של אי"א בעתו ובזמנו

כתיב (קהלת פרק ג' י"א) "את הכל עשה יפה, בעתו",

איתא במדרש (תנחומא פרשת תזריע ה') מעשה ששאל טורנוסרופוס הרשע את ר' עקיבא איזו מעשים נאים של הקב"ה או של ב"ו, אי"ל של ב"ו נאים, אי"ל טורנוסרופוס הרי השמים והארץ האם יכול אדם לעשות כיוצא בהם,

אי"ל ר"ע, לא תאמר לי בדבר שהוא למעלה מן הבריות שאין שולטין עליו אלא אמור דברים שהם מצויין בבני אדם.

אי"ל למה אתם מולין אי"ל אני הייתי יודע שעל דבר זה אתה שואלני ולכך הקדמתני ואמרתני לך שמעשה בני אדם משל הקב"ה, הביא לו ר"ע שבלים וגלוסקאות